

ĐỀ CHÍNH THỨC

Đề thi gồm 02 trang

I. PHẦN ĐỌC HIỂU (4,0 điểm)

Đọc đoạn trích:

GIÁC MƠ CỦA BÀ NỘI

Bao giờ cũng vậy, cứ đến Chủ nhật là bà nội lại từ làng quê ngoại thành vào phố chơi với chúng tôi. Bà đến quãng chín giờ sáng. Đến là cho quả riu rít và chuyện trò. Ôi, dường như là bao nhiêu thương nhớ sau một tuần xa cách và tích đọng từ bao năm, giờ mới có dịp bộc lộ. Bà giờ cái túi xách tay ra. Cái túi xách bằng vải thô ông vẫn dùng từ ngày là nhân viên phục vụ trên tàu chạy đường Lào Cai - Hà Nội là cái túi có phép thần. Ở trong nó có đủ mùa nào thức ấy: Nhân tháng Sáu, Na tháng Bảy. Roi mùa hạ. Gương sen mùa thu. Lại còn bột sắn cho mẹ tôi vốn hay bị mệt và hoa hoè cho bố tôi mới chớm bị tăng huyết áp. Vườn nhà bà có hai cây hoè. Hoè ra nụ, bà bắc thang hái rồi sao phơi, đóng vào từng bọc giấy báo mang ra.

(Lược một đoạn: Những ngày chủ nhật bà đến chơi, bà luôn tay dọn dẹp nhà cửa, chăm sóc các cháu và nấu những món ăn ngon cho gia đình. Cả nhà đã quen với niềm hạnh phúc ấy mà vô tình quên mất bà đang ngày một già yếu. Cho đến một hôm, vì bắc thang hái nụ hoa hòe cho bố tôi chữa bệnh, bà bị trượt ngã và chấn thương não phải vào viện cấp cứu. Bố tôi ân hận tột cùng, xót xa nhận ra sự vô tâm của mình rồi đón bà về nhà để tự tay chăm nom. Dù ốm đau liệt giường, bà vẫn gắng gượng chống chọi với bệnh tật).

Thương bà quá, nhất là những lúc mẹ tôi đỡ bà dậy, bón cho bà ăn. Ngồi cạnh trông bà ăn, thấy bà chồm môi như đứa trẻ, gắng nuốt từng thìa, rồi một nhọc nằm thừ, đuôi mắt ướt nhòen, bố tôi ôm mặt khóc nghẹn. Tôi khóc theo và bỗng nhớ tới mấy câu thơ của nhà thơ Thanh Tịnh: “Mẹ bón cho con ăn, con cười, mẹ cười. Con bón cho mẹ ăn, con khóc, mẹ khóc”.

Nghe tiếng bố tôi khóc, có lẽ vậy, bà tôi liền mờ mắt. Rồi bà chép chép môi. Mẹ tôi mừng quá, vội đưa thìa bón tiếp cho bà. Bà cố ăn để khoẻ mạnh, sống mãi với con cháu, bà ơi!

Bà nội tôi gắng chống trả với con tai biến hiểm nghèo để khoẻ lại. Tuy vậy, chúng tôi đều hiểu, sức khoẻ là thứ của cái một khi đã mất đi, rất khó lấy lại, nhất là ở tuổi già. Tình tình mê mê, bà tôi thường ở trạng thái dang dở ấy có khi cả tuần liền. Một đêm vào quãng gần sáng cả nhà đang ngủ, bỗng nghe tiếng bà quát rất to, bố tôi và tôi liền bật dậy.

- Mẹ ơi! - Bố tôi bước vội đến bên giường bà, càng thàng thốt vì thấy bà tôi đã chống tay ngồi dậy, đang vắn khăn đầu.

- Mẹ, mẹ có sao không ạ?

- Bố Tuấn, Tú đấy à? Ngủ thế nào mà kẻ trộm nó vào bếp, nó bắt mất hai con ngan mà không biết!

- Ngan nào, hả mẹ?

- Thế nhà không nuôi ngan à? Ơ, chả lẽ là ra mẹ mê ngủ? Rõ ràng là mẹ đang nấu chân giò với dấm tỏi cho cái Tú và cả nhà ăn thì thấy một anh ăn mặc rất chải chuốt vào nhà ta xin nước uống, rồi lên ngay vào bếp bắt mất hai con ngan. Mẹ xót quá. Mẹ gào tướng lên: “Này, anh kia, tôi nuôi hai con ngan là để làm thịt cho con, cháu tôi ăn, sao anh nhẩn tâm thế! Biết điều thì trả lại cho tôi đi!” Rồi mẹ xông ra, xắn tay áo lên...

Mẹ tôi và cái Tú cùng choàng dậy lúc đó. Ngơ ngác một thoáng, rồi ai cũng hiểu chuyện, rồi vô cùng vui mừng vì thấy bà tôi đã ngồi được dậy, chải đầu, vắn khăn gọn ghẽ, nói rằng

hôm nay đã thấy người đã trở lại bình thường, từ nay không phải lo gì cho bà nữa và hỏi: Có phải là Tết nhất và mùa xuân sắp đến rồi không? Thế là cái vận cái hạn đã qua rồi!

Cái Tú đến bên bà, ôm bà, thế thọt:

- Bà ơi, có phải mê bị mất của là điếm lành không, bà?

Bà gạt đầu:

- Ừ, bà khoẻ, rồi bà sẽ nấu canh cua rau rút, nấu chân giò hầm tỏi, nấu nhiều món ngon cho các cháu ăn.

Tôi rung rung bồi hồi và ngỡ ngợ. Bà nội tôi đã khoẻ trở lại bằng tất cả sự nỗ lực của chính bà, bà không muốn con cháu vất vả vì bà, và điều ấy là sự thật, nhưng là một sự thật mong manh lắm sao!

Mẹ già như trái chín cây. Tuổi già như ngọn đèn trước gió. Mặt bà hanh hao, là lạ như người đi đâu xa mới về, và hai con mắt bà có lúc trông hoang dại, ngất ngờ thế nào! Bỏ tôi úp mặt vào hai bàn tay. Làm con phải biết đến tuổi của bố mẹ để kính trọng và để lo liệu. Bỏ tôi thường nói vậy với chúng tôi. Ông cũng đang ở trong trạng thái run rẩy sợ hãi như tôi, nhưng còn thêm cả nỗi day dứt xót xa nữa. Ôi, ngay cả lúc ốm đau, tình thương của bà cũng dành tất cả cho con cháu!...

(Trích *Giấc mơ của bà nội*, Những truyện hay viết cho thiếu nhi, Ma Văn Kháng, Nxb Kim Đồng, 2023, tr.82-90)

Thực hiện các yêu cầu:

Câu 1 (0,75 điểm). Xác định và chỉ ra dấu hiệu nhận biết ngôi kể trong đoạn trích.

Câu 2 (0,75 điểm). Hãy liệt kê những thức quà mà bà nội mang từ quê lên phố cho gia đình nhân vật "tôi".

Câu 3 (1,0 điểm). Phân tích hiệu quả của biện pháp tu từ so sánh trong câu văn: "Mặt bà hanh hao, là lạ như người đi đâu xa mới về, và hai con mắt bà có lúc trông hoang dại, ngất ngờ thế nào!".

Câu 4 (1,0 điểm). Nhận xét về thái độ, tình cảm của nhân vật "tôi" dành cho bà nội qua chi tiết: "Ngồi cạnh trông bà ăn, thấy bà chum môi như đứa trẻ, gắng nuốt từng thìa, rồi một nhọc nằm thừ, đuôi mắt ướt nhoèn, bố tôi ôm mặt khóc nghẹn. Tôi khóc theo và bỗng nhớ tới mấy câu thơ của nhà thơ Thanh Tịnh: "Mẹ bón cho con ăn, con cười, mẹ cười. Con bón cho mẹ ăn, con khóc, mẹ khóc"".

Câu 5 (0,5 điểm). Từ nội dung đoạn trích, hãy rút ra thông điệp ý nghĩa nhất với bản thân.

II. PHẦN VIẾT (6,0 điểm)

Câu 1 (2,0 điểm). Viết một đoạn văn nghị luận (khoảng 200 chữ) phân tích nhân vật bà nội trong đoạn trích trên.

Câu 2 (4,0 điểm). Trong xã hội hiện đại với sự xuất hiện của các thiết bị điện tử thông minh, con cái thường ít chia sẻ, tâm sự, thiếu kết nối với cha mẹ.

Hãy viết một bài văn nghị luận (khoảng 600 chữ) bàn luận và đề xuất giải pháp khắc phục hiện tượng trên.

----- HẾT -----

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT ĐỀ THI VÀO 10 NĂM HỌC 2026 - 2027

MÔN NGŨ VĂN – SƠN LA

Phần	Câu	Hướng dẫn giải
Đọc hiểu	Câu 1. (0,5 điểm)	- Ngôi kể thứ nhất - Dấu hiệu: người kể xưng “tôi” – tham gia trực tiếp vào câu chuyện
	Câu 2. (0,5 điểm)	Những thức quà bà nội mang từ quê lên phố cho gia đình nhân vật “tôi”: <i>Nhân tháng Sáu, Na tháng Bảy, Roi mùa hạ, Gương sen mùa thu, bột sắn, hoa hoè.</i>
	Câu 3. (1,0 điểm)	- Biện pháp so sánh: ví “mặt bà hanh hao, là lạ” với “người đi đâu xa mới về” - Tác dụng: + Giúp câu văn giàu hình ảnh, tăng sức gợi hình, gợi cảm + Làm nổi bật vẻ thay đổi khác lạ của bà: mệt mỏi, ngơ ngác sau cơn bạo bệnh. + Gợi lên tình trạng sức khoẻ đang yếu đi, sự già nua của bà, đồng thời thể hiện sự lo lắng, xót xa của nhân vật “tôi”
	Câu 4. (1,0 điểm)	Nhân vật “tôi” dành cho bà nội tình cảm yêu thương, lo lắng, xót xa và kính yêu. Nhân vật “tôi” luôn quan tâm, chăm sóc bà khi ốm đau, xúc động nghẹn ngào khi thấy bà yếu mệt, đồng thời thấu hiểu, trân trọng tình yêu thương, sự hi sinh của bà dành cho con cháu.
	Câu 5. (1,0 điểm)	HS đọc kĩ văn bản và rút ra thông điệp phù hợp. Sau đây là gợi ý của Ban chuyên môn Tuyensinh247.com - Thông điệp: Cần biết yêu thương, kính trọng, quan tâm tới ông bà khi còn có thể.
Viết	Câu 1. (2,0 điểm)	1. Mở đoạn: Giới thiệu vấn đề nghị luận. 2. Thân đoạn - Bà nội là người yêu thương, chăm lo cho con cháu: + Thường xuyên từ quê lên phố thăm gia đình + Mang theo nhiều món quà quê giản dị: hoa quả, gương sen, bột sắn, hoa hoè... => chứa đựng tình thương, sự quan tâm của bà dành cho con cháu. - Bà nội giàu đức hi sinh, luôn nghĩ cho con cháu: + Khi đau ốm, mê sảng vẫn lo chuyện “mất hai con ngen” để dành làm thịt cho cháu ăn. + Luôn đau đáu mong con cháu được đủ đầy, hạnh phúc.

		- Bà nội già nua nhưng giàu nghị lực, tình yêu sống: + Cố gắng chống chọi với bệnh tật. + Hình ảnh bà ngồi dậy, đầu vấn khăn thể hiện sự mạnh mẽ, nề nếp, mong được tiếp tục bên con cháu. - Nghệ thuật xây dựng nhân vật: + Miêu tả qua hành động, lời nói, giấc mơ, ngoại hình và cảm xúc của nhân vật “tôi” + Chi tiết chân thực, cảm động, giàu sức gợi. 3. Kết đoạn: Tổng kết vấn đề nghị luận.
	Câu 2. (4,0 điểm)	I. Mở bài: Giới thiệu vấn đề nghị luận II. Thân bài * Giải thích: - Thiết bị điện tử thông minh: là các thiết bị công nghệ hiện đại có khả năng kết nối Internet và xử lý thông tin, như điện thoại thông minh, máy tính, máy tính bảng,... * Phân tích + Chứng minh: - Thực trạng: con cái ít chia sẻ, tâm sự, thiếu kết nối với cha mẹ + Giữa cha mẹ và các con ít trò chuyện, tâm sự, chia sẻ suy nghĩ, cảm xúc + Con cái thờ ơ với đời sống tinh thần của cha mẹ + Khoảng cách giữa các thành viên trong gia đình ngày càng lớn. - Nguyên nhân: + Nhiều bạn trẻ quá say mê mạng xã hội, trò chơi điện tử, các hoạt động giải trí trực tuyến; Chưa nhận thức được tầm quan trọng của sự gắn kết gia đình. + Sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ tạo ra nhiều nội dung hấp dẫn, thu hút giới trẻ; Cha mẹ bận rộn với công việc, ít có thời gian trò chuyện cùng con; ... - Hậu quả: + Tình cảm gia đình trở nên lạnh nhạt, xa cách. + Cha mẹ không hiểu được tâm tư, nguyện vọng của con; con cái cũng khó cảm nhận được tình yêu thương, sự hi sinh của cha mẹ. + Người trẻ dễ rơi vào trạng thái cô đơn, thiếu điểm tựa tinh thần khi gặp khó khăn. <i>HS tìm và lựa chọn sử dụng dẫn chứng phù hợp với bài viết</i> - Giải pháp khắc phục:

		+ Đối với con: Nhận thức được vai trò của gia đình trong cuộc sống. + Sử dụng thiết bị điện tử một cách hợp lý, có thời gian biểu khoa học. Chủ động trò chuyện, chia sẻ những niềm vui, nỗi buồn với cha mẹ; quan tâm đến sức khỏe, cảm xúc và công việc của cha mẹ. Dành nhiều thời gian tham gia các hoạt động chung của gia đình. + Đối với cha mẹ: Dành thời gian lắng nghe, thấu hiểu con hơn. Tôn trọng suy nghĩ, cảm xúc của con. Hạn chế quát mắng, áp đặt; xây dựng mối quan hệ gần gũi, tin cậy. + Đối với nhà trường và xã hội: Giáo dục học sinh về kỹ năng giao tiếp, ứng xử trong gia đình. Tuyên truyền nâng cao nhận thức về việc sử dụng công nghệ đúng cách. * Mở rộng, liên hệ bản thân III. Kết bài: Tổng kết vấn đề nghị luận.
--	--	--